

משום דבריו האחרונים: כלומר שכולם ספק
בגמרא דליכא אלא תשע
מני
דמי שלא נתקיימו דבריו אינו נזיר וכן לומר דלכ"ז
ב"ה מסיק לה דלמך גבי הרמיע לאחוריו דהו נזיר
ספיקו עומד להתבצר דלא אליבא דהו ויורין
דכיו ספק היה אותו שחומר ר"א ספק היה הוא ספק
האחרונים נזירים ודאי שהאחד שאמר שחומר מכס נזיר
אמת וגם השני שאמר שאין אחד מכס: גם זה נזיר ודאי ש
אמת והשלישי שחומר כולם ויורין שכל כולם ספק ויוריות
מ"מ אפ"י [שלשה] האחרונים אינם נזירים אלא מספק
לפרש דבריו בשני פנים ושמה^א ר"ל אם י"י לכס אחד
ל"א אם י"י אחד מכס שידע בעצמו שהוא ודאי נזיר והיה
ל"א אם י"י אחד מכס שאינו נזיר דמשמע^ב שידע בעצמו ש
ר שכולם י"י לפרש דבריו שכולם ויורין ודאין ל"א: אמר
תמות ו' וז"ע אחאי לא [תני] מו שאין כולם ויורין ו' ב' ב
אין אחד מהן נזיר כדפי' לעיל אבל הכא מצי למתני: ב'
מה תמורה אפי' בטעות כדדדשי' ב'פ' ש"י לתמורה (דמק)
ו' ויהי הקדש ומפרש ר' יוחנן הכס שלמים (לומר שחומר
ו' הרי זו תמורה ועולה ואמר שלמים או (כשאמר) כסבור
וממורה בטעות אף הקדש נמי יחול בטעות ובמתני' נמי כי
י"י בעי למימר שור שי"א מציתי ראשון יהיה קדוש לא
הלה: ור"ה הני מ"י' תמורה. למכא הקדש קמחי הוא ד'
קדש מספק הקדש ופריך לטעמא דב"ש וצ"ש מה אילו
אמר שור יהיה קדוש דהו תמורה הכי נמי יהי מגלגל מה
יהיה סבור לומר שור שחור יהיה תמורה ואמר לה דחל
שור שחור שי"א מציתי יהיה קדש מנין לנו לשנות מה
ן ואין נאמר שיש במשמעות לשונו שרלה להקדיש הראש
ואומר הכי זו תמורה זו חלתי היום כלומר^א חלי היום
למעול זה אלא עד^ב חלי היום או איגילא מיתלת למ
מיתלת כלומר במשמעות כמו כן לא נשאר דיבורי אלא
ואין שור דיבורי להקדיש הלגן: [רב פפא] א"ר ב' ב'
יה לומר דהקדש בטעות הוה הקדש והלגן קדוש דהא ודאי
הקדשין הלגן אלא^א דקמני מתני' הקדש אשחור קאי ולכן
ה שפיר נתקיימו דבריו שאמר שחור שי"א ראשון ומיירי כו
ראשון לשאר שחורים יהיה הקדש דהו השחור הקדש דה
נפיק שחור ראשון מן הבית דהשתא לגמרי נתקיימו דבריו
לשחורים יהיה הקדש וכן היה הקדש בטעות דע"ל [גלכס] ב'
ש אלא השחור והא דלא קאמר אלא אמר רב פפא כי
פרק ב' (ע"ל ט.) ל"ש אין שאלה בהקדש פ"י משום ד
וה^א שור שחור קאמר מי^א עסקינן דדית דיה אלא
וא"כ לא לימא ראשון אלא שחור ומשני לא זריכא דלית זה
ווגותו לומר ראשון לשחורים ה"ל למימר שי"א בראשון ללא
ומשנתעב^א דבאשונה לשאר שחורים: וה^א הקדש בבבא
שמי משום [דאטעין] לנישנא קמא כלומר למה קרי ליה הקד
והיינו הלגן אלא שאנו מפרשין דבריו שרלה לומר ראשון
מי שגדר בנזיר. מתני' הוא צפרקין ומפרש במתני': תלא ות
ש הקדש בטעות הוא ותלא ותמעה בעצד כלומר וכי הני
ש"ה ב' ל"ש דטעמא ידיהו צשור שחור משום דהקדש
משום דהקדש בטעות הוא הקדש ולפי חומתי להו מ"א ו
ש ויש לומר בית שמאי קאמר ל"ה למאי דטעיתו וכפר
ג: למאי דטעיתו נמי וזאתוניתו קופה: ר"ש ששה ש
ט בטעות הוא והוה הקדש. והא^א נזירות דטעות הוא ש
יהיה פלוני וטעה ככר^א וחיל עליה נזירות אפי' בטעות
ש דמתני'^א דשור שחור פ"י והלגן^א קדוש דיש לנו לכל
ראשון והא דקאמר שחור לפי שטעה שזה ראשון
ולא קדוש לכן היה מילי בתמורה דקאמר צפריוס זו
דבריו אבל הכא גבי הקדש איכא לפרושי למיתלת
שפא' הקדש בשעות חיי הקדש החם א'. כלומר מ
י גבי שור שחור ללא דמי לתמורה כדפרשית: הכס ללא
יכא לאזכורי מדי [בדדחין] ליה לעיל: אב"י אמר א'
בית לרעות במערה ואמר שור^א שי"א כזר מציתי

(א) מכלל עד ד"ה דמיתא שרף
לדף לא ע"ב, (ב) כ"ה כ"ב,
(ג) כ"ל שורש יעב"ד,
(ד) מכלל עד ד"ה אמר רבא
שרף לדף לא ע"א, (ה) כ"ל
פירוש הספירה, (ו) מכלל
שרף לדף לא:

הגהות רב"ח

(א) תורה ד"ה א"ר יוסף
א"י הו"א תוס:

הגהות התוספות

1. כ"ל הו"א אמר רבא, לכן.
2. כ"ל דלמחלל, (ג) כ"ל כ"ב,
3. י"א כ"ב, (ד) י"א כ"ב,
4. י"א כ"ב, (ה) י"א כ"ב,
5. כ"ל כ"ב, (ו) כ"ל כ"ב,
6. כ"ל כ"ב, (ז) כ"ל כ"ב,
7. כ"ל כ"ב, (ח) כ"ל כ"ב,
8. כ"ל כ"ב, (ט) כ"ל כ"ב,
9. כ"ל כ"ב, (י) כ"ל כ"ב,
10. כ"ל כ"ב, (יא) כ"ל כ"ב,
11. כ"ל כ"ב, (יב) כ"ל כ"ב,
12. כ"ל כ"ב, (יג) כ"ל כ"ב,
13. כ"ל כ"ב, (יד) כ"ל כ"ב,
14. כ"ל כ"ב, (טו) כ"ל כ"ב,
15. כ"ל כ"ב, (טז) כ"ל כ"ב,
16. כ"ל כ"ב, (יז) כ"ל כ"ב,
17. כ"ל כ"ב, (יח) כ"ל כ"ב,
18. כ"ל כ"ב, (יט) כ"ל כ"ב,
19. כ"ל כ"ב, (כ) כ"ל כ"ב,

הכל ואם שותה שני ימים יין נזיר שימנה ימים¹⁴ אחרים בלא שתיית
יין וה"ג א"ר רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפי' מרובה [דבין]
נזירות מרובה כמו ק' ימים ושמה ה' [בסנה] יין סותר הכל [ובין] נזירות
מועטת כגון ל' יום ושמה ו' ז' ימים נזיר לנמות ז' ימים אחרים
ומתני' משמע דמונה [משעה] שגדר כלומר¹⁵ מקצת ימים שגדר שאינו
סותר ו' הכל אלא רק ל' יום ול' יום האחרים יעלו לו והיינו נמי כר'
יוסי אצל נזירות מועטת קשיא שאפי' לר' יוסי סותר כולו ונצמתי'
משמע שעולה לו למנין: **א"רעית אימא ר' יוסי** ה' בניזירות מרובה.
מתני' נזירות מרובה ושלשים יום סותר ול' יום יעלו לו למנין: כמו¹⁶
נזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסי שסותר הכל נזירות מועטת
ושמה ככולן יין דלא סותר כל שלשים יום אצל נזירות מרובה
מודה ר' יוסי דאין סותר הכל מדקאמר ר' יוסי דיו: **וא"ר בעית**
אימא רבנן מאי [משעה] שגדר בפשעה שגדר ה"פ, מונה ימים
של איסור דהיינו א' מנה ימים והוא שמה ככולן יין [ובין] נזירות
מועטת והבי משמע לישנא דמתני' מונה משעה שגדר חזר
מונה כן וכך ימים שהיו משעה שגדר ועבר עליהן [עמה] [מונה]
פסע אחרת משנא לפני חכמים וינהוג בהן איסור שתיית יין אצל
ודאי אס קודם ששמה יין מנה מקצת נזירות אחרת ימים אינו
סותר אפי' לרבנן דשתיית יין [סמדרבנן] בעלמא ב: **בתנאי** נשאל
עליה מתני' פירשתי לעיל: **א"ר ריבא** מד"ש נשבע **א"ר**, דקאמר
ז"ל הקדש [נטעות הקדש וכו'] דמגליא מלמא דלאו שפיר נדר מלא
ותרעה בעדר דתנן צמתינן בהדיא א"ל ז"ה לז"ש אי אס
מודים בזה שהוא הקדש נטעות ותלא ותרעה בעדר לפי שנשאל
לחכמים והמירו דלא היו קבלה הלכך הקרבנות שהפריש לנזירות
חולין הן כאלם שאומר זו לחטאת והוא אינו צר חטאת הכי נמי
לז"ה א"ר דאמר דתמורה נטעות הוא תמורה בזה מודו ז"ה
דדרשין מהיה לרבות שוגג כמודי: **ה"ג** ה"מ בראיתא **ע"י**
אב"י ב' איתעקר **ע"י** הקדש איתעקר נמי לתמורה ונצא התמורה
א"ר, וה"פ כגון אס הקדש בהמה לעולה והביא בהמה אחרת
ואומר זו תמורה זו ונשאל לחכם על הראשונה והמירו החכם לומר
שאינו עולה בזה אס התמורה לעדר והיו כחלו ואומר זו תמורה
זו על בהמת חולין: **מעורתו** וא"ל בוונוהו, דאי צמתינן קרא
למשיעי עשירי אינו מקודש: **רב** חסדא אמר **מעורתו** וב"ש
בונוהו, ומתני' דקמי מי שטעה כו' דבזאת קאמר כ"ש בוונוהו:
ואשתיקו דהו ב"ה, לאו דוקא אשתיקו דהא השיבו להם גזירת
הכחוש הוא אלא כלומר אשתיקו שלא השיבו להו
סברא מיניה וזיה אלא הביאו משנים עשר ושמיי לימא להו מהכא
שאינו קדוש כבוונה כשאר הקדשות ולכן על כרחיה גזירת הכחוש
היא: **אמר** רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ז"ה אותה
תשובה דא"כ הו אמרי להון ז"ש לז"ה ומה מעשר שאינו קדוש
ל[בין] כמו הקדש להיות קדוש כבוונה אפי' חל נטעות הקדש לא
כ"ש ולא היא הקדש בדעמיה דמריה תליא, כל זה מדברי רב שימי
כלומר אין זה ק"ו טוב לקפח ז"ה דודאי הקדש נדעת וצבוונתו
הנעלימ¹⁷ דלש אשר יקדים את ביתו אמר רחמנא נדעת וצבוונתו
הלכך נטעות לא היא הקדש [ומעשר] מגזירת הכחוש כמו שצרכנו
ז"ה פנים צמתינן מ"י ושמיי ולא קשה לרב נחמן אמאי לא
השיבו ז"ה מיניה וזיה דאיכא למימר דז"ה חד מתרי טעמי נקט:
אמר רבא שטמו רבנן ד"א ואוקמייהו במילתיהו, כלומר נלחמו
שחזר לדבריהם ואוקמי' צמתייהו דלאמי אין פותחין בנזול
דלא שכיח כמו חורבן הבית דאילו ר"א היה צעטת חורבן כלאמר
הנזירין [גשין ט], נכנס ר"א מלך א' ור' יהושע מלך אחר לישא שטמו
של ריבין צירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן לומר דשפיר הו
חרטה דתנן ר"א אומר פותחין בנזול אלא¹⁸ הדר ביה ממילתיה
כיון שלא חלק על חכמי דורו: **אבל** פותחין בתנאי נזיר דאמרין
דא"י איתא איניש ואמר אבון דחרב ב"ה מי הו נזיר¹⁹, ופי'
אילו בא בן אדם אלך בשעה שגדרת והיה מיעקץ כי [ואולי]
חרב בית המקדש טרם כלות נזירותיך כלום נדרת וזה דומה לחרטה
אילו באו עשרה בני אדם שפייסוך מי נדרת שאין לחלק מאחיה
טעם יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר נולד אין צדק כלום
דהו חרטה: **אמר** רב (ב) אסי אי הוואי התם ה"א דהו דיב"א
ה' דיב"א ה' דיב"א ה' הפה, כלומר הייתי אומר לאותם הנזירים לא
כחכמים עשים שגדרתם שהיה לכס לירא פן יהיה שרי בפסוק
מוחקר ולא היה צא להמיר להו נדרים בפתח זה אלא להוכיחם
בא למה לא זכרו על פסוק זה ולהמנע מלדור והפסוק הוא סמן
לדבר שאלו שלשה היכלי ששים עמדין ליתרם והשלשי כסא²⁰
יוס הגדול והגורא לא ימוש לנצח ורש"י פירש הפסוק בענין אחר
צירמיה: **נזיר** דיעי דחריב מי ידעינן אימתי וא"ר ידעינן
אימתי והא בתיב בדניא שבוים שבועים נחתך על עמך וע"א
עיר קדש, דקאמר ליה המלך לדניאל דלסוף צבועים שמינות
יתרצ בית שני וכשתמלא ע' של גלות צל וארבע מאות וכו'
שנה של בית שני יעלה לצדעים שמינות דהיינו שבע פעמים
צבועים ומשני אכתי מי ידעי צדי יומא כלומר צתחלה שנה או
צמאנעיה או צסופה וסנזרים הם שיכלה נזירות ויביאו
קרבנות קודם לכן: **מי** ש"א נתקיימו דבריו **אמאי** הו נזיר, הא
לצית

ליהו הקדש ואמרו לו לכן ילא תחלה ואמר אי הו ידענא דלכן
נפקן לא הו אמרי שחור אלא לכן דהשתא יס לן למימר שהיה
דעתו לכל מי שאל ראשון ומש"ה הו הקדש אפי' הלכן דילפינן
מתמורה דהו הקדש אפי' נטעות ואזני ס"ל דאי קאי צפורה ואמר
שור שחור שאל ראשון וא"ל לכן נפק ואמר אי הו ידענא דלכן נפק
ה"א דבהא אפילו ז"ש מודו דלא הו הקדש שהרי [לא] היה יודע
שאל השחור תחלה לכולן ולמה הזכיר שחור אי דעתו היה להקדיש
כל מי שאל ראשון ואנן סהדי לכתחלה²¹ כי אמר שור שחור דוקא
לשור שחור קמכין א' שאפילו אס דעתו שאל השחור תחלה אסו
נביא הוא ליעד העתידות וצכה"ג ודאי לא ילק מהמורה ולא דמי
לשעה שהיו מהלכין בדרך דהסם הו נזיר אפי' אותו שלא נמצא
כדבריו לפי שצב עליו קציל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוני
הוא טעה בו כשראהו מרחוק אצל הכה כמה יס לו לטעות ולומר
דשחור עמד לנצח הלכן יס לומר דשחור דוקא קאמר אצל כי אמר
בטיהרא צבחות יאזני יס לנו למימר שהיה דעתו לכל שאל ראשון
ומה שהזכיר שחור לפי ששמע פסיעות רגלי השור שהוא צקי להכיר
פסיעות רגלי שוריו והשתא זה דומה שפיר להביא שהיו מהלכין בדרך
דטעה נמי צבאית עיניו לומר איש פלוני הוא ודעתו להיות נזיר
אפי' אינו הוא וכן הכה דעתו היה להקדיש אפי' אינו שחור אלא הלכן
וכה"ג לפינן מתמורה וצ"ה סברי דאפי' כי הא לא ילפינן מתמורה
דלא הו הקדש: ב' **א"ר ריבא** והב שיע"ה, א"כ משמע דשתיקא
הו קאי: תני שעלה, שכבר עלה בידו ונתיישב בדבר ויכרי' שעלה
בידו של כסף ואמר אינו ידענא דל כסף עלה ראשון לא אמרתי
דנזיר וזהו וכן צבית שחולה תני שעלמא: **אמר** רב חסדא
אובבא בחיורא קאי, שור שחור שבין שוריים לבנים לקאי [מגרע]
אותם ונמכרים בפחות ע"י שהשחור עממן ולבנים מעולין מן
השחורים חיוורא צבוחמא לקותא כס לכן צבור שחור לקותא צידוע
שכנגד אותו כסם היה נגע זרעם צבחה והכי איתא ברש"י מי
שחזו [גשין סה], טעם חיוורא צבשרא דקדו צבוחמא ואשכחו מלא²²
כס לכן וידעו כי נרעת היה צמקוס כסם: **תנן** שור שחור
בו ונמנע דהלכן קדוש [דמחירן] אבי וקס"ד מקדיש²³ איניש צבין
רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלכן עדיף משחור צידוע
שלא היה דעתו להקדיש הלכן כיון דצבין רעה הקדיש ונהי
דאוקמינן דקאמר אילו הו ידענא דלכן נפק ה"א [הלכן] ליהוי
קדוש? כיון דלכן עדיף הא ודאי משקר הוא אלא ודאי לכן גרוע
משחור וכי אמר שחור יהיה הקדש לכן? דגרוע [ממנו] וקשה לרב
חסדא ומשני וכן צבין יפה מקדיש ומש"ה כי נפיק לכן ואמר אי
ידע כו' מהימן לא משום דצבין יפה הוא מקדיש: **ר"ר** רב חסדא
שיע"ה בירי ראשון ב"ש אומרים הקדש, אלתא צבין רעה הוא
מקדיש וטעמא דלמך של זהב דהו עדיף הלכן כשעלה של כסף
הו הקדש דגרוע מהבז הא אס הו אמר של כסף ועלה בידו
זהב לא הו הקדש כי צבין רעה הוא מקדיש א"כ הכי נמי דברשא
נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלכן כדפרישית וקשה
לרב חסדא: **אלא** מאי בעין רעה הוא מקדיש חבית ש"י יין
שהע"ה בירי ראשונה היא הקדש ועלמא ש"ש שכן ב"ש אומרים הקדש,
והא יין דגרוע משמן א"כ נימא דוקא יין הוא מקדיש: אי משום
הא לא קשה בגלילא שנו, פירוש דלעולם צבין רעה הוא מקדיש
ומתני' בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן והיין יקר להו משמן והלכן
כי הקדיש יין כ"ש שמן ולעולם ירשא קשה לרב חסדא: אמר לך רב
חסדא כי אמר לך אלא צבורא קרמנא, בלחמה מלכות כן שס'
קרמנא והשתא נראה שיש לעשות צריכותות כהן מלמא [בפסוק]
דדניר של זהב אינערין לאשמועינן דצבין רעה הוא מקדיש ירשא
דשור איכא למימר דלמי לאשמועינן דלא כרב חסדא חבית של יין
דאוקמינא בגלילא שנו לאשמועינן [לא] דלא איל בתר רוב מקומות וי"ע:
[ואמר] רב חסדא אובבא דמשביה סובקא דבשרא חיוורא דריא,
נפקא מיניה למקח וממכר [דאובבא עורין] משונה וסומקא
צשו ונצמח חיוורא מעלי לחרישה: **והאמר** רב חסדא אובבא
בחיוורא צרי, שנפחתו [חיוורין]²⁴ סלקים מן השחור צביניהן ויזון
דאובבא עורו חשוב יותר משל לכן ס"ל למקשה דאינו מעולה בשר
הלכן מן השחור כולי הא דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לכן:
כי אמר רב חסדא למילתא קמיתא צבורא קרמנא ה' [שלכן]
חשוב על השחור לכל דבר ואידך מילתא דרב חסדא צבאר עלמא²⁵
דלא ודאי אובבא עדיף למשיכה ולכן נמי צמתינן שחור עדיף
דנהי דלכן חשוב לרדימא מ"מ מעלת העור גדולה כ"כ דמקדיש הלכן בכל
יותר כשהקדיש²⁶ השחור דככלל זה הלכן: **בתנאי** מי שגדר בנייר, פי'
המשנה לעיל: **בזונה** משעה שגדר, דמשמע דכל הימים שעבר
על נזירותו עולין למנין: **ד' דתנאי** מי שעבר על נזירותו בו,
כגון קציל עליו נזירות מאה יום ושמה ציין [ס'] ימים וצא להביא
קרבנותיו אין נזקקין לו להביא קרבנות נזירותו אלא א"כ מונה
איסורין כלומר [ס'] יום ימיים שנהג בהן היתר ששמה יין: רבי יוסי
אומר דין שלשים יום, פרי' דהא²⁷ דדיו [אס] קנסי ליה שלשים יום
שאס נדר ק' יוס ועבר [ס'] ימים לא קנסינן ליה לסתור הכל רק ל'
יום ושלשים ימים יעלה למנין נזירות אע"פ ששמה בהן יין וה"ה
בנזירות מועטת לרבי יוסי כגון אס נדר ל' ושמה ככולן יין יסותר

(א) תוס' ד"ה (ב) צבורא
הקדש) אפי' אמר וכו'
דוקא לשור שחור קא
מכין אפי' אס חבית
שאפילו אס נמחק, וי"ע
ש"ס: ב' ד"ה והקמי'
דנזיר וזה שיעלה כ"ל:
ג' ד"ה אמר לך וכו' דלא
איל בתר רוב מקומות
ו"ע: ד"ה ע"י צבאית:
ד' ד"ה והאמר ר"ח
אובבא כי צבורא
קרמנא, נ"ב ע"י א"מ:
ה' ד"ה דמיתא מי שעבר
יוס' כמו ק' ימים ושמה
צבאית, מלך צבא נמחק,
ו"ע ש"ס: ו' בא"ר כגון
שלשים יום ושמה כי ימים
נזיר למנוח כי ימים כ"ל:
ז' בא"ר כלומר מקצת
ימים שגדר שאינו סותר
הכל, מי הכל נמחק, וי"ע
כל ה"פ: ח' ד"ה א"רעית
אימא ר"י כן נזירות
מרובה וכו' למנין כלן
נזירות מועטת כ"ל:
ט' ד"ה וכו' צבית איתא
רבנן וכו' ה"פ מונה ימים
של איסור דהיינו ק' אות
ק' נמחק וי"ע ס':
י' בא"ר ועבר עליהן עשה,
מלך עשה נמחק:
כ' בא"ר אפילו לרבנן
דשתיית יין מדרבנן בעלמא,
נ"ב דלוקמינן דף נזיר:
ל' ד"ה אמר רב שימי וכו'
שאט קדוש חל [בהן]
כ"ל:

יחזקים ואחריהם וכו'.